

Fegyverben, hűségben

A szegedi fegyveres erők klubjában tegnap délután ünnepséget rendezett a munkásorség Csongrád megyei parancsnoksága a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának közelgő fél évszázados évfordulója alkalmával. Ezen részt vett Rózsa István, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának titkára, dr. Paczuk István, a Csongrád megyei tanács vb elnökhelyettese, Nagy György, a Munkásorség Országos Parancsnokságának, továbbá a társfegyveres testületek számos képviselője.

Ünnepi beszédet mondott Mákos István, a munkásorség Csongrád megyei parancsnoka. Méltatta a Magyar Tanácsköztársaság dicsőséges harcát. Szólt azokról, akik annak idején, 1919-ben, mint 18-20 éves fiatal emberek fegyvert fogtak a nép hatalmának védelmében. Az ünnepségen emléklapot kaptak azok az idős munkások, akik fegyveres szolgálatot teljesítettek 1919-ben a proletárdiktatúra védelmében. Emléklapot kaptak Szilágyi János, Fodor András, Komócsin Antal, Kókai János, Marmarosi György szegedi, Dobó József mórhalmi,

Somogyi Károlyné felvétele

Képünkön: Fodor András átveszi az emléklapot

Dudás István kiskundorozsmai és Huszka József algövi munkások.

Az ünnepségen kulturális műsort adtak a Gutenberg utcai általános iskola úttörői.

Árvízi emlékmű

Az öreg város háza cifra dísztermében szerdán a szegedi nagy árvízre emlékezünk. Kilencven év nem igazán jubileum, elég volt egy ünnepség, egy kis harangzúgás, egy cikksorozat a Dél-magyarországban. Többet ki kívánhat? Majd a századik évfordulón, a centenáriumon!

Talán akkor nem kell csalódnunk a szegedieknek, mint kellett a fél évszázadoson, 1929-ben: „A város vezetősége úgy határozott, nem rendez országos ünnepséget (nemzetközi viszonylatról ma még bajos beszélni), mivel a rekonstrukció munkája még nem fejeződött be... Mikor készül el végre?...” (Szegedi Szemle, 1929. március 11.) Hát azóta — bátran állíthatjuk — elkészült. Több is talán, mint amennyire elődeink számíthattak. Illetve több is, kevesebb is. Arra is számítottak ugyanis, hogy a századik évfordulón „a sok művészi szobor és emlékmű között legszebb a Tiszára néző monumentális árvízemlékmű lesz. S ez a szép kívánság most, a kilencvenedik eszünkbe sem jutott.

Persze még egyáltalán nem késő, tíz év alatt a szegedi „nagy víz” emlékműve bizvást elkészülhet! Csak ez a mostani „felújított” javaslat ne menjen feledésbe, legyen aki magának vállalja s vállalja, hogy meglesz időre. Körtéri szobruknak emlékművünk valóban van szép számmal. Hozzá tartoznak ünnepeinkhez és hétköznapjainkhoz. A város nagy alakjai közül is állítottunk már emléket néhánynak. (Akad az árvíznek is: tábla a körtöltésen, Pásztor János Tisza — allegóriája, a Bertalan-oszlop, de egyik sem az „igazi”.) Ami azért is természetes, mivel Szeged élő város, nemcsak szép jelene és jövője van, hanem legalább 700 éves gazdag múltja is. A város felszabadulás előtti történetének pedig egyik legnagyobb eseménye az árvíz volt. 1879-től számíthatjuk a modern Szeged megszületését.

Ezért is képelem azt, hogy az árvízi emlékmű úgy állít majd emléket az egykori tragédiának, hogy nem „siránkozik” a száz évvel előlött volt hatalmas csapás miatt, hanem inkább azt mutatja be az utódoknak,

hogy mire volt képes ebben a történelmileg mindenképpen kiemelkedően érdekes, izgalmas és nagyszerű száz esztendőben — munkában, építésben, tettekben és harcban — a szegedi ember, a szegedi géniusz.

Az elmondottakból egyenesen következik, hogy az árvízi emlékművet nem lenne szép dolog állami költségből létrehozni. Bármilyen sokba is kerülne, ha közadakozásból jön össze rá a pénz, akkor lehet csak igazán méltó a város népéhez. Majd úgy hét-nyolc év múlva kezdődhetne a gyűjtés, írhatná ki a tanács a pályázatot a mű megalkotására, s erre szegedi és Szegedről elszármazott szobrászművészeket, építőművészeket hívna meg. Ők, illetve egy társadalmi bizottság döntene az emlékmű elhelyezéséről, a legjobb pályamű elfogadásáról. S mire 1979. március 12-ét írunk, már áll a kőbe faragott vagy bronzba öntött alkotás, hirdetőn elődeink tisztelőt és Szeged dicsőségét.

Úgy érzem, hogy a „nagyvíz” százéves évfordulóján valóban országos, sőt nemzetközi ünnepséget lehetne rendezni. Hiszen közöttünk a helye a testvérvárosok küldöttségeinek és azoknak a barátainknak is, akik Szeged segítségére siettek a katasztrófa után, anyagi áldozatot is hoztak a város újjáépítéséért. Emléküket a Nagykörút egyes szakaszainak neve őrzi.

Higgyék el, nagyon szeretnék majd ott lenni a centenárium kimagasló eseményén, az emlékmű avatási ünnepségén, mégpedig — kicsoda szerénytelenség! — mint az akkor egy híján 70 éves Dél-magyarország 20 éve a lapnál dolgozó munkatársa.

Fehér Kálmán

Zenekarok versenye

Pénteken növendékhangversenyt tartottak a Liszt Ferenc Zeneiskolában. A harminc számból álló műsort az előképzősök bemutatója nyitotta meg. A sok hangszeres szólószám mellett elhangzott az a négy kamaramű is, amelyekkel a március 2-án, Makón megtartott megyei kamarazenei fesztiválon szerepeltek az intézet növendékei.

A Tanácsköztársaság fél évszázados évfordulójának tiszteletére a zeneiskola ver-

Utazó pulykák

A Baromfiipari Országos Vállalat debreceni üzeme 140 vagon pulykát vásárolt fel és exportál a Szovjetunióba, Csehszlovákiába, az NDK-ba és az NSZK-ba.

Megrendelés érkezett Olaszországból, Svájcól, Libanonból és Hong-Kongból is.

Csipke és szőnyeg belföldre, külföldre

A mérlegzáró közgyűlések nagyrészt már lezajlottak; tegnap sor került a Szegedi Háziipari Szövetkezet tagjainak számvetésére is. A szövetkezet 12 egysége több mint 800 személynek ad kenyeret, akik — a munka természetének megfelelően — jórészt bedolgozók.

Termelésük igen sokágú: tavaly a szőnyegszövés, a népművészeti mintájú törülközők, a vert csipke, a hímzett gyermekruhák gyártása, a kosárfonás, a kézi és gépi kötés adta a legtöbb munkát. A hazánkba látogató külföldiek előszeretettel vásárolták túllrátés csipke-ritóikat. Gyermekruhákból sokat szállítottak a Szovjetunióba. Szőnyegek szépen mintáztak, ügyes színösszeállítású készítmények, Svédországba, Dániába exportálnak tekintélyes mennyiséget, s újabbban Angliába is. 14 millió 600 ezer forint termelési értékűeknek csaknem felét az export jelenti, ami értékes devizát hoz az országnak.

Idén a jó hagyományokat folytatva, tovább bővítik választékukat; kis szériákban többféle változatot adnak sikeres termékeikből. Jó mun-

Népi ülnökök újjáválasztása

Mint ismeretes, az Elnöki Tanács határozata szerint május 16. és június 30. között újjáválasztják a bíróságok népi ülnökeit. A népi ülnöki rendszert 1949-ben vezették be. A bíróság szervezeti törvénye szerint a népi ülnököket háromévenként választják újra. A mostani hároméves időszakra mintegy 18 000 népi ülnök megválasztására kerül sor.

Bér- és árstatisztika

A Központi Statisztikai Hivatalban elkészült a bérek és árak januári statisztikája. Eszerint ez év januárjában 9-10 százalékkal több bért fizettek ki Magyarországon, mint 1968 első hónapjában, ami részben az átlagkereset, másrészt a foglalkoztatottak létszámának növeléséből adódik. A keresetek reálértékének növekedését némileg csökkenti, hogy a fogyasztói árak — beleértve a kiskereskedelmi árakat és a szolgáltatások díjait — az évközi ármozgások következtében 1,6 százalékkal magasabbak voltak, mint egy évvel korábban. Ezen belül az élelmiszerek ára tavaly januárhoz képest 1,3 százalékkal nőtt, a ruházati cikkek 4, a vegyes iparcikkek átlag 1 százalékkal lettek drágábbak. Jelentősebb mértékben — 16 százalékkal — emelkedett a piaci idénycikkek ára.

1968 decemberhez képest a januári árak változatlanok. Bár a szabad árformába sorolt cikkek köré január 1-től tovább bővült, egyelőre számottevő ármozgás nem tapasztalható.

A gondolkodás kínjai

Nem menthetünk fel senkit a gondolkodás kincsébe és kötelessége alól... Egy pártvezető fogalmazta meg ezt a mondatot, miközben a gazdaság, a politika és a kultúra frontján irányító munkakörben dolgozó emberek felelőségéről beszélt. S a beszéd is ilyen volt. Hangos gondolkodás, szenvedélyes meditáció. Nem adott receptet semmire, hanem az elveket körvonalazta, az elmentmondásokat feszegette. Kevés volt előadásában a „kell” — inkább gondolati töltést adott. Mintha csak azt akarta volna: tessék, menjetek, törjétek a fejéteket, mi kötelesség a magatok portáján! Gondolkozzatok, döntsetek, intézkedjétek!

Az ilyenfajta beszédre, politikai tájékoztatásra szokták mondani az emberek: ez megérte. Mert a zárszóval nincs vége semminek, ott éppen csak elkezdődik valami — a gondolatok további örölgötése, a termékenyítő vita, a nemes vergődés. S nagyon jó szokássá vált ez a politikai életben. Mindinkább elveket kapunk, erős támasz-tekot a dolgok megítéséhez, s nem feladatlistákat, részletes módszertani „elígazítást”.

Illik-e ezen háborogni?

A kérdés túl egyértelmű ahhoz, hogy mosoly vagy harag nélkül lehetne rá válaszolni. Persze, hogy nem illik. Hiszen ezt sürgettek, kérték hosszú ideje az emberek.

S mégis vannak, akik ilyenkor morgolódnak. „Mondott valakit?” — „Mivel lettünk okosabbak? Kiderült ebből, hogy mit kell tenni?” — Könnyű elviekben beszélni! Bezzeg, ha naponta találna magát szemben a konkrét problémák tömegével!”

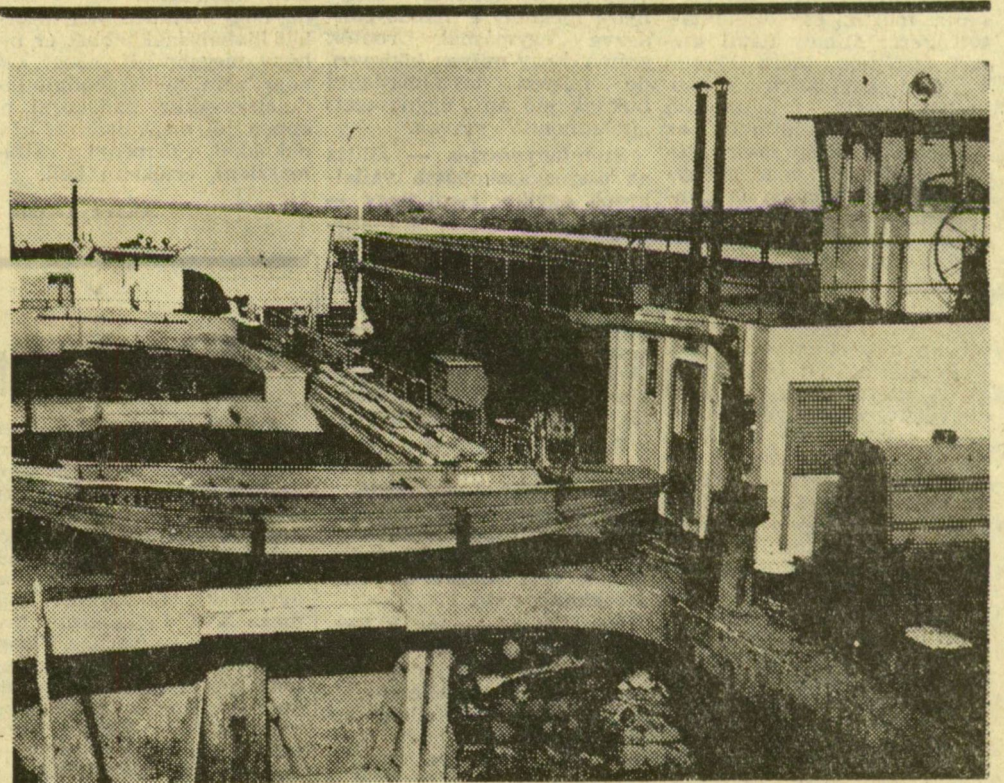
Hát akkor semmi sem jó már? Máskor az volt a baj, hogy mindent fönről diktáltak pontról-pontra — most az, hogy elviekre hagyatkoznak? Igen, de mások „lázzadtak” akkor is, meg most is. Aki alkotásnak tekintti a gazdaságot, a politikát, a kultúrát, az éppen erre vágyott. Oxigénre. Arra, hogy naponta maga birkózhasson meg a gondokkal; hogy környezetét szellemi aktivitásra serkentesse; hogy a politikának ne csupán végrehajtója legyen, hanem ihletője és alkotója is. S ki tiltakozik ma a gondolkodás lehetősége ellen? Aki gyöngének érzi magát erre.

A gondolkodás ma már kötelesség. Nem mondhatunk le százazrek, milliók értelméről. Aránylag szegény országban élünk, a gondolat a legnagyobb „természeti kincsünk”. S minthogy az értelmi vívódás, a töprengés a követelmény rangjára emelkedett, e készség nélkül nem lehet megállni felelős poszton. Sok-sok energiát kíván ez, s valóban, még kint, szenvedést is jelenthet. Testületeknek és személyneknek kell végigszervezni a felelőségteljes gondolkodás folyamatát; a döntés következményeinek mérlegelését; az azzal járó összes konzekvenciát. Mert a felelőséget nem lehet többé máshová cimezni. Ez a döntés jogaival együtt járó kötelesség.

Megértem azokat, akik fáznak a közéletnek ettől az új normájától, hiszen ilyen követelmények ismeretében sokkal-sokkal nehezebb jól dolgozni, mint amikor csak ki kellett pipálni a szempontokat. Most a szempontok is ott születtek, ahová a végrehajtás joga és kötelessége van letéve. De értetlenségükben, csalódottságukban osztozni nem szabad. Vállalniuk kell azt a nemes kínolást, ami a helyes elhatározásokhoz, döntésekhez vezet. Senki nem lesz bölcs helyettük. A közélet „új mechanizmusa” megköveteli mindenkitől, hogy intellektusban és földatá magaslóan álljon. Tévedhet, hiszen csalhatatlannak kikiáltott emberek is hibáztak. A gondolkodás kínjaihoz tartozik a tévedés lehetősége, majd felismerése és korrigálása is. De mennyire más kínok ezek, mint a szellemi tehetetlenség, a gondolatok elvetésének fájdalma!

Valóban: nem lehet felmenteni senkit a gondolkodás kincsébe és kötelessége alól. A fej nem bologatásra, meg receptek raktározására való, hanem hogy felérje a kor, a társadalom gondjait, problémáit és ezektől indítatva, illetve gondolatokat termeljen. Előbbrehaladást, anyagi és szellemi jobblétet, egészséges közállapotot, politikai harmóniát szolgáló és teremtő gondolatokat. S ezekért a mi társadalmunkban gondolkodással járó felelőséget, küszködést is nagyon-nagyon érdemes vállalni.

SZ. SIMON ISTVÁN

Önjáró uszályok

A MAHART tápei hajójavító műhelye hamarosan uszálygyárrá fejlődik. Mig az elmúlt esztendőben 12-14 millió forintot termelési értékkel dolgozott, munkájának értéke az idén meghaladja a 22 millió forintot. A tervek szerint most már nemcsak a Tiszán használatos kisebb vízijárművek kar-

bantartásával, javításával foglalkoznak, hanem 200 tonnás kavicszállító önjáró uszályokat is készítenek. Az jók festése. Néhány nap és idén Tápén üzemképesen megkezdik a szont.

VASARNAP, 1969. MÁRCIUS 16.

DÉLMAGYARORSZÁG 3